

FILOZOFIA

IV. STRUKTURA I FORMA EGZAMINU

Egzamin maturalny z filozofii jest egzaminem pisemnym sprawdzającym wiadomości i umiejętności określone w *Standardach wymagań egzaminacyjnych*.

Opis egzaminu

Filozofia może być zdawana tylko jako przedmiot dodatkowy. Można ją zdawać na poziomie podstawowym albo na poziomie rozszerzonym. Wyboru poziomu zdający dokonuje w deklaracji, którą ma obowiązek złożyć do dnia 30 września roku szkolnego, w którym zamierza przystąpić do egzaminu maturalnego.

Poziom podstawowy

Egzamin na **poziomie podstawowym** trwa 120 minut i składa się z dwóch części, przy czym zdający otrzymuje jeden arkusz egzaminacyjny. Za rozwiązanie zadań pierwszej części zdający może otrzymać maksymalnie 20 punktów, czyli 40% całkowitej ich liczby na tym poziomie, a drugiej części – maksymalnie 30 pkt, czyli 60%. W sumie za rozwiązanie zadań z arkusza na poziomie podstawowym zdający może otrzymać 50 punktów.

- a) **Część pierwsza** egzaminu polega na rozwiązaniu testu obejmującego cały zakres wymagań egzaminacyjnych dla poziomu podstawowego. Test zawiera różnego rodzaju zadania zamknięte (wielokrotnego wyboru, na dobieranie, typu „prawda – fałsz”) i zadania otwarte, które wymagają samodzielnego formułowania zwięzłych odpowiedzi lub uzupełnienia luk w załączonym tekście. W arkuszu mogą pojawić się także zadania z tzw. wyposażeniem, a więc z wykorzystaniem krótkiego tekstu źródłowego. Zakres merytoryczny zadań w arkuszu na poziomie podstawowym obejmuje następujące działy filozofii: ontologię, epistemologię, antropologię i etykę. Sprawdzają one wiedzę opisaną we wszystkich obszarach standardów dla poziomu podstawowego.
- b) **Część druga** egzaminu polega na rozwiązaniu testu sprawdzającego umiejętność krytycznej analizy tekstu filozoficznego zamieszczonego w arkuszu egzaminacyjnym. Tekst służący do sprawdzania umiejętności krytycznej analizy pochodzi z listy lektur dla poziomu podstawowego opublikowanej w *Informatorze o egzaminie maturalnym (od 2009 roku) filozofia*. Tekst nie może przekraczać 900 słów.

Zadania sprawdzające umiejętność krytycznej analizy tekstu mogą dotyczyć:

poziomu znaczeń, czyli:

- rozumienia terminów (pojęć) i zdań, odczytywania znaczeń dosłownych i metaforycznych oraz odróżniania informacji od opinii;
- znajdowania słów-kluczy oraz hierarchizowania informacji i ich porównywania;
- rozumienia myśli zawartych w poszczególnych częściach (akapitach) tekstu oraz głównej myśli całego tekstu;
- samodzielnego formułowania problemów poruszanych w tekście oraz porównywania (konfrontowania) poglądów autora analizowanego tekstu z poglądami innych filozofów;
- wyrażania własnej opinii na temat poglądów autora analizowanego tekstu;

poziomu struktury, czyli:

- odróżniania pytań (problemów), definicji, tez i hipotez, argumentów i kontrargumentów, przykładów i kontrprzykładów oraz przesłanek i wniosków;
- odkrywania zależności logicznych między zdaniem, akapitami i innymi częściami tekstu;
- znajdowania odwołań i aluzji do innych tekstów lub poglądów innych autorów.

Poziom rozszerzony

Egzamin na **poziomie rozszerzonym** trwa 180 minut i składa się z dwóch części, przy czym zdający otrzymuje jeden arkusz egzaminacyjny. Za rozwiązanie zadań pierwszej części zdający może otrzymać maksymalnie 20 punktów, czyli 40% całkowitej ich liczby, a drugiej części – maksymalnie 30 punktów, czyli 60%. W sumie za rozwiązanie zadań z arkusza na poziomie rozszerzonym zdający może otrzymać 50 punktów.

- a) **Część pierwsza** egzaminu polega na rozwiązaniu testu obejmującego cały zakres wymagań egzaminacyjnych dla poziomu podstawowego i rozszerzonego. Test zawiera różnego rodzaju zadania zamknięte (wielokrotnego wyboru, na dobieranie, typu „prawda – fałsz”) i zadania otwarte, które wymagają samodzielnego formułowania zwięzłych odpowiedzi lub uzupełnienia luk w załączonym tekście. W arkuszu mogą pojawić się także zadania z tzw. wyposażeniem, a więc z wykorzystaniem krótkiego tekstu źródłowego. Zakres merytoryczny zadań w arkuszu na poziomie rozszerzonym obejmuje następujące działy filozofii: ontologię, epistemologię, antropologię, etykę i estetykę.
- b) **Część druga** egzaminu polega na rozwiązaniu zadań sprawdzających umiejętność krytycznej analizy tekstu filozoficznego lub tekstów filozoficznych, zamieszczonych w arkuszu egzaminacyjnym. Teksty służące do sprawdzania umiejętności krytycznej analizy pochodzą z listy lektur dla poziomu podstawowego i rozszerzonego umieszczonej w *Informatorze o egzaminie maturalnym (od 2009 roku) filozofia* lub spoza tej listy, pod warunkiem, że podejmują problemy określone w wymaganiach egzaminacyjnych. Teksty te łącznie nie mogą przekraczać 1000 słów. Zadania sprawdzające umiejętność krytycznej analizy tekstu mogą dotyczyć poziomów i czynności (sprawności) wyszczególnionych w punkcie b) opisu egzaminu na poziomie podstawowym. Oprócz testu albo zamiast testu sprawdzającego umiejętność krytycznej analizy tekstu w arkuszu egzaminacyjnym zamieszczone będzie zadanie polegające na napisaniu krótkiego wypracowania (tekstu własnego) związanego treściowo ze wspomnianym tekstem (tekstami). Zadanie to sprawdza dodatkowo umiejętność pisania spójnego, logicznie skomponowanego tekstu własnego.

Umiejętność analizy krytycznej tekstu filozoficznego na poziomie rozszerzonym może więc być sprawdzana poprzez trzy rodzaje zadań: test albo test z dołączonym tematem wypracowania, albo wypracowanie (bez testu), którego temat i polecenia dotyczą załączonego tekstu / tekstów.

Zasady oceniania prac egzaminacyjnych

1. Rozwiązania poszczególnych zadań oceniane są na podstawie szczegółowych kryteriów jednolitych w całym kraju.
2. Obok każdego zadania podana jest maksymalna liczba punktów, którą można uzyskać za jego poprawne rozwiązanie.
3. Ocenianiu podlegają tylko te fragmenty pracy, które dotyczą polecenia. Komentarze, nawet poprawne, wykraczające poza zakres polecenia nie podlegają ocenianiu.

4. W zadaniach krótkiej odpowiedzi, za które można przyznać tylko jeden punkt, przyznaje się go wyłącznie za odpowiedź w pełni poprawną; jeśli podano więcej odpowiedzi (argumentów, cech itp.) niż wynika to z polecenia w zadaniu, to ocenie podlega tyle kolejnych odpowiedzi (liczonych od pierwszej), o ilu mówi polecenie.
5. W zadaniach krótkiej odpowiedzi w przypadku podania informacji dodatkowych, które nie wynikają z polecenia w zadaniu, a świadczą o braku zrozumienia omawianego zagadnienia i zaprzeczają logice prawidłowej odpowiedzi, nie przyznaje się punktów za to zadanie.
6. Zadanie rozszerzonej odpowiedzi (wypracowanie) podlega ocenie według następujących kryteriów:
 - a) Język i styl: poprawność gramatyczna, stylistyczna i ortograficzna; precyzja i jasność wypowiedzi – 10% punktów.
 - b) Spójność kompozycji – 10%
 - c) Logika wyvodu oraz zawartość merytoryczna – 80% punktów:
 - spójność kompozycji;
 - wyodrębnienie problemów, definicji, tez i argumentacji;
 - poprawność formalna argumentacji.
 - trafność rekonstrukcji oraz interpretacji tekstu;
 - znajomość terminologii filozoficznej;
 - wiedza historyczno-filozoficzna;
 - umiejętność uzasadniania własnego stanowiska.Zawartość merytoryczną oraz logikę wyvodu wypracowania wyznaczają polecenia dołączone do tematu.
7. Zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
8. Wynik egzaminu - wyrażony w skali procentowej - odnotowany jest na świadectwie dojrzałości.
9. Wynik egzaminu z przedmiotu dodatkowego nie ma wpływu na zdanie egzaminu maturalnego.
10. Wynik egzaminu ustalony przez komisję okręgową jest ostateczny.